

Addit. ad Covarruvias

C. de aur. pret. quod thesaur. infert. eod. lib. atque vi-
ginti et librae uno solido aestimabantur, l. unic.
d. collat. aris, dist. lib. 10.

Ibi: Nummus autem.

- 21 Vrum solidus & aureus ejusdem fuerint ponde-
ris, & valoris, examinat D. Covarr. dist. cap. 3. n. 1.
inter quos nullam fuisse differentiam, magis credi-
tur Gloss. in l. fin. verb. Aureos ff. de in jus voc. Gloss.
in d. l. unic. C. de argent. pret. Gail. lib. 2. obseruat. 39.
n. 1. Calvin. lexit. jur. verb. Aureos: Is. in l. fin. 2.
ff. de in jus vocand. Hermos. in l. 9. gloss. 14. nu. 3.
tit. 4. part. 5. Gregor. Lop. int. 7. gloss. ult. tit. 18. p. 1.
Cevall. tom 3. quast. 59. nu. 16. Parlard. differ. 144.
nu. 2. apud quem Otalora, & alii. Sed solidum
Romanor. nostro castellano similem esse, ejusdem
que valoris, cum D. Covarr. tenent communiter
nostras Escob. d. ratiocin. l. b. 2. comp. 25. n. 5.
Plaz. supr. lib. 1. cap. 2. n. 11. Hermos. n. 2. Oros.
in l. Imperium, n. 2. ff. de juris dist. omn. judic. Gre-
gor. Lop. in l. 9. gloss. 14. tit. 4. p. 5. Otalor. ubi supr.
Villalob. in arar. commun. verb. Donatio, n. 225.

Ibi: Ubi ad hanc rationem expenditur.

- 22 Maxima fuit inter DD. diversitas ad constituendā
quantitatē, intra quā posset sine insinuatione do-
nari; nam cū aurei, sive solidi, de qualis in l. penult.
C. de donat. & in l. 9. tit. 4. p. 5. pro temporū va-
rietate longè majorē, vel minorē habeant aesti-
mationem, quantitas certa statui non poterat; qua-
nobrem praxis cuiusque Tribunalis erit observan-
da; de quo Parlard. d. different. 144. Escobar. dist. lib.
2. comput. 25. n. 8. Guttier. de iuram. confirmat. part.
1. cap. 7. nu. 5. cum seqq. Hermos. supr. a. n. 5.
nu. 251.

Ad Num. 4.

- 23 De valore marabatinorum ultra D. Covarr. in dist.
tractatu, scripere, Parlador. different. 140. Montalvo
in l. 1. gloss. cien. maravedis, tit. 5. lib. 2. fori. & in l. 9.
gloss. 14. tit. 4. p. 5. Gomez in regul. de valore, qu. 9.
vers. Rursus, fol. 464. Paz in libris ad leges styl. l.
fin. cujus monetae mentio fit in cap. cum olim. 14. de
privilegi. ubi Innocentius III. eam marabatinos ap-
pellat, quod nomen à Sarracenis originem trahere
videtur, ex Ludovic. Marmor. in l. part. Africa
lib. 2. cap. 30. fol. 149.

Vers. Verum ut ad propositam.

- 24 Poena de legis Regia extenditur ad injurias simi-
les expressis in ipsa, Parlador. dist. cap. 17. nu. 12.
Guttier. d. quast. 120. nu. 13. ubi ait locum iam esse
non posse praxi, de qua in praesenti D. Covarr. post-
quam in nova legum Regiarum compilatione, verba
illa: *O otros denuostos semejantes, ita sunt inserta, ut*
*dubium nullum sit (sicut fuerat tempore legis Or-
dinamenti) quin palinodia canendae ignominia sit*
afficiendus, qui similia convitia dixerit, ac si expressa
*objecisset; ibique idem Parlador. exempla tradit as-
serens similia intelligi verba, quae juxta communem*
*aestimationem, eamdem, aut maiorem, quam expre-
sa, inferunt injuriam; nam similia consentur, quibus*
convenit eadem ratio, et si diversi sint termini; Bald.
in l. neque ff. de legib. Parlador. n. 14. consentit Me-
nnoch. cum aliis de arbitrat. lib. 2. cas. 84. n. 8. ubi
probat; simile esse, in quo eadem, vel major ratio
reperiatur; sed in hoc judicis arbitrium versabitur,
ut aestimat in dubio, an convitium dictum, expresso
in lege sit æquivalens, Guttier. n. 14. Menoch. cons. 103. 62. Deci-

conf.

*Convictior, dum palinodium canit, necessariò de-
bet exprimere, se fusse mentitum, neque honestio-
ribus verbis sepe potest retractare, veluti afferendo,
offensum esse optimæ famæ, illoque vitio carere,
quod ei imputaverat, quoniam sic formæ legis non
fit satis quæ voluit, ad infamiam delinquenter se
mendacem fateri, Guttier. quast. 136. n. 3. Bobadill.
tom. 1. lib. 5. cap. 1. n. 233. Plaza lib. 1. cap. 1. nu. 20.
vers. Rursus Avendann. de injur. n. 13. 14. Cevall. d.
quast. 128. n. 8. qui afferit non fatus esse, si offensor af-
firmerit; se falsum, aut mendacium dixisse Oppositū
placet Perez in dist. l. 2. Ordinam. col. 1489. ad finem,
cum sequentibus, Humad. in d. l. 2. gloss. 1. tit. 18. p. 2.
ubi Gregor. Lop. Azeved. in dist. l. 2. Recopil. n. 88.
Iul. Clar. d. §. injuria, n. 44. Amaya in l. ceria 4. n. 43.
C. de fur. Fisc. lib. 10. Parlard. dist. cap. 17. nu. 48.*

*Prima autem opinio magis constitutionis Regiae
menti convenient, quæ nedum intendit famam offensi-
resarcire, sed etiam offensori ignominie noram inu-
rere, quod quidem maxime apud Hispanos tunc
contingebat, quando se reum mendacii aliquis pu-
blicè agnoscebat, per quod ingentem honoris iactu-
ram patiebatur, ut constat ex l. 8. tit. 3. l. 2. tit. 5. p.
7. l. 2. l. 6. tit. 8. lib. 8. Recopil. Parlard. n. 46. Gut-
tier. quast. 139. n. 3. 4. Salgad. de probat. Reg. p.
2. cap. 4. nu. 169. 172.*

*Quapropter Nobiles, quos vulgo Hild gos, dici-
mus, a pena hujus legis sunt exempti, etiam si alium
nobilem infamaverit; Parlard. n. 26. cum sequentibus
Guttier. quast. 133. nu. 11. Azeved. n. 240. 249. Quod
procedit, et si officium vile exerceat. Idem nu. 239.
In quo obiter notandum est, ad hoc non requiri-
exactam probationem nobilitatis, sicut quando
de ea principaliter agitur; imò sufficit, per pu-
blicam famam, ac communem opinionem proba-
ri; Otalor. de nobilit. part. 3. cap. 8. n. 8. Parlard.
nu. 8. 26. cum seqq. Guttier. quast. 133. Azeved.
nu. 251.*

*Idem exemptionis privilegium obtinent Clerici
in Sacris constituti, vel etiam in minoribus, modò 30
Altari inserviant; argument. textus in cap. conting-
30. de sent. excommunic. ita tenent Padil. in l. 1. nu.
9. C. de jur. & fact. ignorant. Plaza, supr. tom. 1.
cap. 1. n. 24. Azeved. in dist. l. 2. num. 252. 253.
D. Ioan. Vel. supr. cap. 16. Farinac. dist. q. 105. n.
75. Pariard. n. 31. 32. Perez. in d. l. 2. Ordinam.
Guttier. q. 125. ubi latè Salced. ad Bernard. Diaz
in prax. crimin. cap. 66. lib. 1. C. Idem de Doctore, vel
Advocato docent Azeved. n. 105. Plaz. cap. 1. nu.
23. vers. Hinc etiam. Guttier. q. 133. ad finem.*

*Ex his apparet, animum Legillatoris fusile, ut
injurians caneret palinodium per verba indecora si-
bi, & ignominiosa. Neque turpe, vel ignominio-
sum est, si hodie laudem Titium, & haereticum non
esse affirmem, quem heri vituperavi, & tales esse
dixi; cum contingere possit, ut tunc deceptus in
ea fusilem opinionem, quando convictum protuli, &
nun errore detecto aliud sentiam; quare nullo casu
mentitus sum, atque ideō sine honoris periculo
contraria dicere licet. Unde si ita se delinquens re-
tractaret, legi fraud fieret. Quod probat optimè
d. l. 6. tit. 8. lib. 8. Recopil. ibi: *Debese decir por*
*Corte ante el Rey diciendo, que mentio. Ubi
verbū; desmentir se, aperte explicatur.**

*Quibus non refragatu, d. l. 25. Partita; ibi (Es
tanto como desmentir se) tit. 18. p. 2. nam loqui-
tur in Principe superiore, cui pro sua dignitatis
splendore indecens est, se quomodo libert retractare;
nam aliqualem similitudinem cum palinodiæ cantatione
habet, aut saltē animi denotat levitatem,
quod in Principibus indecorum est, cum de-
bant esse constantes; Menoch. cons. 103. 62. Deci-*

Variar. Resolut. Lib. I. Cap. XI.

conf. 58. num. 5. & immobiles, tanquam Polus,
& lapis angularis, Bald. conf. 327. col. 2. lib. 1.
33 Traquel. se nobilit. c. 20. n. 24. Menoch. conf.
208. num. 42. Unumque calatum, & linguam ha-
bere. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 3. n. 19. Bald.
conf. 279. lib. 3. Mar. Cutel. de donat. int. pair. & fil.
tract. primo, disc. 2. partic. 6. n. 199. August. Bar-
bos, qui plurimos ad hoc cumulat, in c. 1. à n. 8. de
probat. Atque ita in Principe illa retractatio turpis
videretur, ac similis palinodie cantationi. In priva-
tis hominibus illud turpe non censetur, nec verosi-
mille est, eum, per quem fortaliti cultos proditor re-
putabatur, si poties contrarium diceret, in famam
manere; quod eveniret, si se mentitum fusse asse-
reret, & verba illa legis: *Es tanto como desdezirse;*
similitudinem aliquam demonstrant, non omni-
modum paritatem. Tenendum, his perennis, est,
per a. leg. 2. affectum proferre debere, se fusse
mentitum Vers.

Vers. Erit vero.

- 34 Non convenienti interpretes dist. l. 2. an habeat
locum, si in absentem proferantur verba injuriosa
ibi expressa: & hæc D. Covarr. distinctio vera vi-
detur, de quo per Guttier. q. 112. Parlador. num.
45. D. Ioan. Vela d. c. 16. pag. 9. vers. Tertiò ob-
serva Perez in l. fin. tit. 1. lib. 1. Ordinam, co umn.
57. vers. Quod intellige, Avendann. de injur. num. 8.
Plaza cap. 1. num. 2. Clar. d. §. injuria num. 36.

Vers. Justissimum tamen.

- 35 Bona fama, propter honorem ex ea provenientem,
tanti; maximè ab ingenuis hominibus, aestimatur,
ut longè prioriter sit omni commode temporali:
Chassan. in cata og glor. mundi, consider. 1. 2. Menoch.
dist. conf. 302. à princip. Cyriac. tom. 1. controvers.
104. n. 9. 10. Avend. numer. 20. Surd. decif. 89. n.
1. Jas. in l. reprehendenda, notab. 3. C. de inst. & sul. Odd. restitut. in integ. quast. 89. n. 21. Quare Arist.
in economic. scriptit, ægris terre homines hono-
ris iacturam, quam si fibi omnia auferrentur bona;
ut referit. Menoch. dist. conf. 302. n. 3. Ipsa namque
fama, sive honor mestimabilis est thesauris; Bald.
in l. colum. 4. C. de confis. Flamin. de resignat. be-
nefic. lib. 5. quast. 3. cujusque amissio assimiletur
morti, Gloss. in l. justa 9. verba. Infamia. ff. de ma-
numis vindict. Cyriac, controvers. 101. n. 46. & con-
trov. 270. n. 25. Bobadill. sup. lib. 2. c. 14. n. 44.
Curtel de immunit. Eccles. lib. 1. quast. 31. Qui duo
ex hoc tenent, non gaudent immunitate Ecclesiae,
37 qui alii Nobili injuriam proditoris infert, ac si ip-
sum occidisset. Ex quibus constat, maximè oportere,
quod fama restituatur. Cujus restitutio adeò est ne-
cessaria, ut nullo alio modo possit damnum, illarum
refarciri, nam et si Princeps restitut infamatum, vol-
lens eum à nota illa omnino liberare, & infamiam
tollerare, quod potest; Cacheran. dec. 101. n. 2. Sfor-
cia Odd. part. 2. q. 92. infamiam facti non valet ex-
tinguer; quoniam opinio hominum de probitate
vel improbitate alicujus, nulla humana autoritate
mutari potest neque efficere, ut qui in famis ex moribus
cognoscitur, honestus, ac bonus judicetur, Ro-
man. singular. 469. incipit: *Dubitatio est magna,*
Barbos. in collectan. ad c. ex. tuarum 8. n. 4. de pur-
gat canonice.

- 38 qui alii Nobili injuriam proditoris infert, ac si ip-
sum occidisset. Ex quibus constat, maximè oportere,
quod fama restituatur. Cujus restitutio adeò est ne-
cessaria, ut alteri delictum opponens etiam verum
pravo animo in judicio, vel extra, actio injuriae
rum sit astrictus; etiam si publicè interficit, illud pa-
tefieri, docent Guttier. sup. num. 7. cum seqq. Jul.
Clar. supr. n. 70. Grammatic. dec. 37. Peguer. dec.
crim. 13. n. 15. 16. Humad. in d. l. 25. gloss. 1. num.
10. tit. 18. p. 2. Azeved. n. 217. Farinac. dist. q.
105. num. 247. Pichard. in §. injuria, num. 18.
Inst. de injur. Salced. ad Bern. Diaz in reg. 784.
co. 1. 2. & alii.

Vers. Ex quibus ausus est.

- 39 Hanc Ananiae doctrinam, ut scilicet verbis inju-
rians Cardinalem, afficiatur poenis statutis in c. fa-
ciliis s. de pœ. in 6. in eorum percussores, improbat
communiter D. Barbos. in collectan. ad illud. num.
15. Bernard. Diaz in praxi c. 69. n. 3. impress. no-
viss. ubi Salced. Plaza d. lib. 1. c. 2. n. 28. Guttier.
q. 138. qui D. Covarr. veltigare petens rem exa-
minat.

Ibi: Sed & quinid.

Verba injuriosa in Principem proferens, etiam 40
pravo animo laſe Majestatis reus non censetur, Ol-
drad. conf. 210. col. 1. Abbas conf. 57. col. 3. lib. 1.
Hieronym. Gigas in tract. de crimin. laſe Maj. st.
q. 4. n. 9. 10. vers. Ex pœnit. concluſiū, Perez
in l. 3. g. Tales cos. itit. 8. lib. 8. Ordinament.
Guttier. supr. n. 10. Plaza supr. c. 1. n. 29. Affili.
decis. 265. n. 61. 62. Maſcard. conclus. 462. n. 25.
Baiard ad Iul. Clar. §. laſe Maj. st. n. 11. vers.
Item ad. de Farinac. dist. q. 104. n. 417. caball. res-
ol. crimin. cent. 3. cas. 23. à num. 13. quæ limitat,
cum per ea verba honor Principis laceretur, n. 22.
idem tenent Baiard. n. 1. Decian. tract. crimin. tom.
2. lib. 7. cap. 29. n. 10. vers. Item proditor.

Sed supremi Principes præ Majestate, & animi 41
magnitudine, sèpè peccantiam fibi maledicentium
subditorum benignè contempnunt, ut colligitur ex
leg. uit. C. siq. Imper. maledix. Menoch. cons. 1197.
n. 27 multa adducens exempla, præsertim ege-
gium illud Cæſaris Augusti responsum ad Tiberium,
qui querebatur, ac ægrè ferebat, quod in Cæſa-
rem multa turpia iactarentur iniquè, cui ille rescri-
pit: *Et ati tue mi Tiberi, noli in hoc indulgere, &*
inimicum inimicum indignari quemquam, qui de me
*ma è loquatur, Jatis est enim si hoc habemus, ne quis no-
bi malefacere possit. Est enim magnanimi, ac Regū*
animi injurias remittere, Arifot. l. 4. Ethicor. c. 3.
*& in lib. de virtut. Magnanimus, inquit, & fortis qui-
dè est qui ferre injuria ab que vindicta studio potest. ci-
cer. epist. ad S. na. post reddit. suum: Non est mei*
injuries meminisse, quas ego etiam si uici malum.
Senec. de formul. vita. Conrad. in temp. judic. lib. 1.
tract. de duello part. 6. de pace, concl. 103. Natta,
cons. 597. in fine, lib. 3. Bobadill. dist. lib. 2. c. 7. 8.

Ad Num. 6.

Mirum est, quanta sit DD. discordia, dum tractant 42
de objiciente verum crimen per injuriam; quoniam
dubitatur, qua pena reneatur, vel an indemnus sit
reliquendus; Farinac. de quast. 105. terdecim re-
tulit opinones, inter quas illa Baroli distinctio,
ut si exepediatur Reipublica delictum detegi, non pu-
niatur, alias fecus; desumpta ex l. cum qui nocen-
tem 28. ff. de injur. magis frequenter est admisla,
ut testantur Cevall. dist. quast. 323. n. 4. Ant. Gom.
dist. cap. 6. num. 2. ver. Dubium tamen, Guttier.
quast. 123. num. 6. Plaza dist. lib. 1. cap. 2. qui
quam plurimos laudant. At in praxi apud nos ob-
servari præsentem D. Covar. sententiam, ac verio-
rem esse, ut alteri delictum opponens etiam verum
pravo animo in judicio, vel extra, actio injuriae
rum sit astrictus; etiam si publicè interficit, illud pa-
tefieri, docent Guttier. sup. num. 7. cum seqq. Jul.
Clar. supr. n. 70. Grammatic. dec. 37. Peguer. dec.
crim. 13. n. 15. 16. Humad. in d. l. 25. gloss. 1. num.
10. tit. 18. p. 2. Azeved. n. 217. Farinac. dist. q.
105. num. 247. Pichard. in §. injuria, num. 18.
Inst. de injur. Salced. ad Bern. Diaz in reg. 784.
co. 1. 2. & alii.

Sed Bartoli sententia in puncto juris verior ap- 43
paret, quam tuentur ultra Cev. Ant. Gom. & Plaza.
ubi

Addit. ad Covarruvias

l. fin. in fine, tit. 9. part 7. ut constat ex traditis per Guttierr. n. 14. nam dicere intelligendum est Consulti responsum, ubi sine animo injuriandi criminis objiciuntur; quae sciri publice refert; non potest sustineri; quandoquidem ibi de actione injuriarum danda tractatur, atque ideo supponendum est, animum fuisse injuriandi, absque quo illa actione nemo tenetur, l. si non convitum s. ubi notant omnes. C. eod.

44 Menoch. dict. conf. 1197. in princip. Ant. Gom. dict. cap. 6. n. 2. Pacian. d. c. 59. n. 51. Guttierr. supr. n. 7. Azeved. n. 19. Sic responder Fachin. supr. vers. verum istis. Ernon est attendendum, quod ex tali impunitate ansa peccandi praeberetur, revelando criminis occulta proximi: quoniam ob bonum publicum, quod in detectione, ac coercitionem criminis minimum versatur, l. congruit. 13. ff. de offic. Praef. l. si ita vulnerans. 52. ff. ad l. Aquil. peccatum illud tolerabatur, sicuti alia nec paucia ex eadem causa distinguitur, ut continuatio usucaptionis, non obstante mala fide superveniente possessorum; l. unic. S. cum autem. C. de usucap. transform. l. bona fidei 48. S. 1. ff. de acq. rer. dom. ubi notatur: & laesio intra dimidiam justi pretii, l. 2. C. de rescind. vend. & licet primum iure Canonico sit correctum; secundum observatur, ut ex cap. cum delicti 3. & cap. causa 6. de empt. colligunt. DD.

46 Opinio tamen D. Covarruv. & praxis bene defendit à Guttierr. n. 15. 16. tanquam magis conveniens moribus, ac pietati Christianae, ne intuitu impunitatis homines facilè labantur ad aliena delicta manifestanda; quod valde gravis culpa reputatur, ut advertunt Theologi; ex quo etiā maxima frequenter oriuntur scandala: & iniuriae; qua propter expedit in hujusmodi injuria impunita relinquuntur, sed supplicium erit temperare adhibendum, ut monet D. Covarr. infra, vers. Octavo mibi, & sentit Azeved. n. 217.

Ad Num. 7.

Vers. Primum injuriarum.

Consentient Guttierr. n. 18. & alii laudati supr. n. 42. in fine. Quid si injuria lacescit crimen in continentia, vel defectum objecit, communior resolutio est, quod ille mitius plectatur, de quo latè idem Guttierr. q. 128. Pacian. sup. à n. 45. Farinac. d. q. 105. n. 306. cum seq. Sed si verba injuriosa referat ad propriam famam defensionem duntaxat, non ad injuriarum alterius, nulla poena est dignus; Pacian. d. lib. 1. c. 59. n. 51. Cyr. controv. 126. n. 35. Menoch. conf. 107. n. 42. Nam & in foro animæ, licet vera, & si occulta sint, criminis injurianti objicere, ut proper infamia, ei audientes nullam fidem adhibeant, quando aliter qui proprium honorem illibatum servare nequit: Dian. dict. part. 5. tit. 13. resol. 26. Mendoza. 2.2. disp. 70. s. dict. 14. à S. 117. Ubi autem non constat, quis provocaverit, & quis fuerit provocatus, utrinque actio compensatione tollitur; l. scientiam 51 46. S. si cum stramenta, ff. ad leg. Aquil. Roman. in. l. cum mulier. n. 64. col. 17. ff. solut. matrim. Guttierr. d. q. 12. n. 24. Pacian. n. 45. Fiscus tamen ab utroque poenam extorquet, Pacian. ibidem vers. At respectu.

Vers. Secundo, eadem ratione.

52 De poena edentis; aut manifestantis famosum libellum, consule Ant. Gom. d. c. 2. n. 1. Bonac. oper. mor. tom. 2. tract. de restit. disp. 2. q. 4. punct. 9. n. 9. Rævard. ad leg. duodec. tabul. c. 25. Plaza. d. c. 1. n. 5. & c. 3. per totum. Pichard. in d. S. injurya. à n. 20. & in manu. ad prax. p. 3. S. 4. n. 72. Farinac. d. q. 105. à n. 421. & conf. 30. totum. Pradill. de leg. pénali. p. 1. c. 42.

Escob. de puritat. sanguin. part. 2. q. 2. Guttierr. d. q. 123. n. 28. & q. 141. per totam. Et poenam arbitriam esse, docent Farinac. Pichard. & alii. Nec

distinguitur, an verum; vel fallum scribatur, l. 53 3. tit. 9. part. 7. Guttierr. dict. n. 28. Ant. Gom. supr. Farinac. n. 44. Plaza. supr. & alii communiter. Quod ita verum est, ut procedi non possit ad inquisitionem super delictis in libello expressis, nisi aliquae fama suboriatur, cap. inquisitionis 21. S. 3. de accusationibus, Greg. Lop. in d. l. 3. gloss. 5. Ceval. tom. 2. q. 821. à n. 26. Simanc. de Catholic. instit. c. 44. n. 10.

Vers. Tertium, ex his.

Sequuntur Guttierr. n. 29. Plaza. supr. c. 1. n. 4. 54 in 3. conclus. Ceval. d. q. 323. Salced. in addit. ad Bern. Diaz. dict. reg. 784. vers. Secundò ex his, Farinac. q. 105. n. 239. Imò acerbius est plebendus exprobrens crimen injuriandi animo in judicio, quam si extra illum objiceret Tusch. lit. I. concl. 153. n. 3. Ancharran. conf. 325. n. 3. atrox injuria 48. S. 1. ff. de acq. rer. dom. ubi notatur: & laesio intra dimidiam justi pretii, l. 2. C. de rescind. vend. & licet primum iure Canonico sit correctum; secundum observatur, ut ex cap. cum delicti 3. & cap. causa 6. de empt. colligunt. DD.

Ira Guttierr. ubi proximè, vers. Idem erit Gratian. 55 disceptat. tom. 1. c. 18. n. 12. Tuch. lit. I. concl. 160. n. 3. Oldrad. conf. 53. in princip.

Vers. Quartum optimè.

Cum in dubio animus injuriandi presumendum 56 non sit, Menoch. cum multis d. conf. 1197. n. 13. Tuch. n. 5. Curman. conf. 74. dolus enim ad injuriarum desideratur, Gratian. d. c. 81. n. 13. Tuch. lit. I. conf. 159. n. 21. Menoch. conf. 1197. n. 19 qui nunquam praefumitur ubi alia conjectura capi potest, Menoch. de presumpt. lib. 3. praf. 3. n. 14. l. dolum. C. de dol. verba injuriosa in judicio prolata, si apta sint, potius ad cause defensionem quam ad injuriandum dicta censi debent, nisi aliud appareat manifeste; Guttierr. n. 20. 21. 39. Ceval. dict. q. 323. atque ita non puniuntur Tusch. n. 13. 16. Bos. tit. de injur. n. 21. Quod si non probetur crimen obiectum, obiciens tenetur; nisi protestatione, vel alia justa causa excusat, Tusch. n. 4. & conc. 160. n. 6. Clar. lib. 5. S. fin. q. 55. n. 4. Gratian. n. 9. Paz. in praxi tom. 1. temp. 9. n. 22.

Vers. Sextum, juris est.

Guttierr. n. 22. Perez in rubric. tit. 9. lib. 8. Ordinam pag. 216. col. 2. Probabile tamen est, detegere 57 uni, vel duobus viris honestis sine pravo animo crimen alienum occultum, si certò sciat deductor, eos revelatores non esse secretum, etiam absque justa causa utilitatis publicæ, vel privatæ, non esse peccatum lethale Cajetan. 2. q. 62. art. 2. Tanner. ibi, disp. 4. q. 8. dub. 7. n. 138. Dian. p. 3. tract. 5. resol. 33. & p. 2. tract. 17. resol. 22. Reginald. in prax. for. pénitent. lib. 24. n. 75. & fateretur Bonac. 59 quamvis aliud teneat supr. dict. q. 4. punct. 3. n. 2. Qui bona fide manifestat alterius delictum occultum, quia putavit publicum, vel non advertit ad culpam, aut ex alia causa, quamvis non peccet, nihilominus ad restitutionem famæ, si sine proprio detrimento possit, tenetur; Sanch. in decalog. lib. 3. c. 6. n. 28. Bocan. de just. & jur. in quæst. 72. D. Thom. q. 24. n. 1. 2. Lug. eodem tract. tom. 1. dis. 15. n. 2. cum sequentibus, Molin. tom. 5. dis. put.

Variar. Resolut. Lib. I. Cap. XI.

n. 3. Lef. lib. 2. cap. 11. disput. 22. Bonac. dict. q. 4. punct. 6. n. 10. 11.

60 Est sententia plenum Theologorum, posse eum, qui infamavit proximum per detectionem veri criminis occulti, se mentitum fuisse asseverare absque aliqua culpa, sine mendacio per abstractionem, intelligendo scilicet de mendacio pratico, quod est omnes opus rationi dissuum. Salon. 1. 2. q. 62. artic. 2. controversial. 11. conclus. 4. ad finem. Bañez. lib. dub. 8. Petr. de Ledes. in Summ. tom. 2. tract. 2. cap. 7. conclus. 3. Henr. lib. 5. de pénit. cap. 12. n. 6. Lef. dict. c. 11. dub. 3. nu. 110. Navarr. lib. 2. de restitu. cap. 4. in nova edit. part. 3. dub. 5. n. 242. cum sequentibus, Sayrus in clavi Regia. lib. 11. cap. 4. nu. 27. & alii, quos assert & sequitur Sanch. ubi proximè, de quo Guttierr. quæst. 124. cui contrarium placet, & hanc sententiam pro viribus impugnat d. nu. 14. idem tenet Bonac. cum aliis punct. 15. n. 2. Sed à prima opinione recedendum non est.

Vers. Septimum apparent.

61 Guttierr. dict. q. 123. nu. 23. cum seqq. nam obligatio ad restituendum non oritur ex prava intentione, sed ex actu externo injusto, de quo D. Covarr. in regula, peccatum, p. 2. S. 7. n. 8. conclus. 2. 3. Sanch. conf. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 49. n. 6. Lug. de just. & jur. tom. 1. disput. 8. flet. 6. nu. 79. & per totam, hoc latè examinat; & inde est, absque peccato insurgat restituendi obligatio, ut di- xi supr. nu. 59.

Vers. Octavo, mihi probabile.

62 Qui verum defectum ex contentis in dict. l. 2. ad injuriarum dixit, canere palinodium non debet; Olan. in antinom. jur. lit. L. à nu. 4. Plaz. dict. cap. 1. n. 6. Aviles in d. proem. n. 20. Parlador. n. 33. Salced. in dict. reg. 784. illat. 5. Humad. in d. 25. gl. ff. 1. tit. 18. part. 2. Azeved. in d. l. 2. Recopil. nu. 205. cum seqq. Guttierr. n. 27. Quamvis Greg. Lop. in dict. l. 1. gloss. 7. post medium, tit. 9. part. 7. sentiat, teneri ad palinodium canendum leo modo, quo absque mendacio possit veluti afferendo, se male dixisse; vel quod in justè diffamaverit. Dubitatur autem, num sit admittendus ad probandum adulterium, qui virum cornutum, aut uxorem meretrices appellavit? quam quæstionem moverit Gregor. Lop. in dict. l. 25. gloss. magna, & cotandum relinquunt responsum; sed Guttierr. quæst. 125. affirmativè resolvit, carù tamen agendum, nu. 3. admonet; pro personarum qualitate, ob periculum mulieris, & adulteri. Negat Azeved. n. 45. nisi vir contentiat adulterio.

Ad Num. 8.

Quod injuria verbalis si gravis sit, illata donatori, sufficiat ad revocationem donationis, probant l. 10. tit. 4. part. 6. Ant. Gom. variar. lib. 2. cap. 4. num. 14. Hermofili. in d. l. 10. gloss. 2. nu. 1. Guttierr. conf. 24. n. 2. Molin. de just. & jur. disp. 281. nu. 2. Azor. in flet. moral. p. 3. lib. 11. de donat. q. 2. vers. Prima causa, Donell. lib. 14. commentator. c. 27. ubi Iliger. lit. A. Borell. in summ. decision. tit. 12. lib. 3. n. 6. Idem erit si talis injuria nutu, vel signis irrogetur, quod fieri potest; Azeved. in d. l. 2. nu. 79. 81. Bellovis. in prax. cap. 3. verb. Animo injuriandi, nu. 34. Guttierr. quæst. 141. nu. 26. Farinac. d. quæst. 105. nu. 469. Quæ verò gravis, sive arrox injuria sit, Iudicis arbitrio relinquitur; personarum qualitate, & circumstantiis consideratis, juxta l. 20. tit. 9. p. 7. Menoc. de arbitrar. cas. 263. nu. 2. Conrad. Laudens. in tract.

8. duelli, conclus. 7. nu. 16. Clar. lib. 5. receptar. sentent. S. injurya, à n. 1. ubi Bajard. Molin. disp. 176. nu. 2. & d. disp. 281. n. 2. Ant. Gom. dict. lib. 3. capit. 6. Hermof. ubi proximè.

Vers. Decimò, multò difficilius.

Donatio ex causa ingratitudinis potest revocari 66.

si donatarius accusaverit donato, è de crimine etiam verò; quo probato, veniret imponenda pena mortis, membris alicuius mutilationis, infamiae, vel amissionis majoris bonorum partis. Idem juris est, si sponte testimonium dixerit, si delator, Advocatus; aut provocator in hujusmodi causis fuerit, & si; cum judex fuisse, per injuriam grave nocumentum donatoris intulerit. Excusatur autem si accusationē instituerit, quam nefas eset omittere, ut in crimine heres, & similibus, & quando aliquod ex prædictis muneribus in donatorem coactus exerceret; aut si suam, suorumve injuriam prosequatur, quoniam donatio minime revocationi subjacebit; excepto Iudice perperam judicante, in quo huic distinctione non est locus: faciunt ad prædicta, l. P. a. tor. d. xit. 1. §. præterea, ff. de injur. l. si adulterium. 38. §. liberto, ff. ad l. l. de adulter. de quibus consulendi sunt, Molin. dict. disp. 281. n. 2. Farin. in fragment. lit. F. n. 57. Osualdi. Doneli. ubi supr. lit. C. Borell. in summ. decis. tit. 12. lib. 3. n. 6. Palac. Rub. in rubric. de donat. S. 78. n. 23. latè Hermof. apud quem multi in d. l. 10. gloss. 2. n. 3. cum sequentibus.

Illa verò revocatio donationis ob ingratisudinem 67 ex præfatis; vel alia causa, procedit, nili donatio remuneratoria fuerit; l. si pater. 35. §. 1. & ibi gloss. verb. Irrevocabilis, ff. de donat. Ias. in l. si non forte, §. libertus, n. 8. ff. de condit. indeb. Duennas, in reg. 224. limit. 4. Guttierr. dict. conf. 24. n. 25. Baéza, de inop. debitore, cap. 20. n. 6. Menoch. conf. 1007. n. 70. 71. Molin. de primog. ib. 4. cap. 11. n. 45. Tusch. lit. D. conclus. 711. n. 33. Gregor. Lop. in dict. l. 10. gloss. 7. post medium, tit. 9. part. 7. sentiat, teneri ad palinodium canendum leo modo, quo absque mendacio possit veluti afferendo, se male dixisse; vel quod in justè diffamaverit. Similiter non revocabitur ingratitudine donationis 68 facta ob causam, velut ad contrahendum matrimonium, vel ingredendum Religionem, effectu sequito Menoch. ex multis conf. 723. n. 9. cum seqq. Jutri-gliol. sing. 87. n. 12. lib. 3. Sürd. de alimen. quæst. 48. n. 21. Molin. dict. disp. 281. n. 12. 13. Gam. dict. 163. n. 3. Clar. nu. 4. Fontanel. de pacif. nupt. claus. 4. gloss. 28. n. 4. Hermof. n. 14. qui alias limitationes tradit per totam glossam ad dict. l. 10. Tusch. supr. nu. 29. Nec si ex revocatione tertius patiatur detrimentum; Menoch. d. conf. 723. nu. 21.

AD CAPUT XII.

De temporis computationes.

SUMMARIUM.

- 1 De ratione temporis qui scriserunt.
- 2 Quomodo Graci, Arabes, aliaeque Nationes annos computabant, remissive.
- 3 De Olympiadum initio, & computatione.
- 4 Hebrei à quo tempore suos annos numerabant.
- 5 Diluvium quo tempore evenit.
- 6 Roma quando fuit condita.
- 7 Consules quo anno primi creati sunt.
- 8 Quot diebus annus constat, & de ejus differentia.
- 9 Quo tempore Christus natus est.